

ВІДГУК
офіційного опонента,
доктора медичних наук, професора,
завідувачки кафедри психіатрії, наркології і медичної психології
Дніпровського державного медичного університету МОЗ України
Огоренко Вікторії Вікторівни
на дисертаційну роботу аспірантки кафедри психіатрії, наркології та
психотерапії Вінницького національного медичного університету
ім. М.І. Пирогова МОЗ України
Шулякової Марії Іванівни
на тему «Психоедукація у підвищенні ефективності лікування
непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій»,
представлену до захисту у разову спеціалізовану вчену раду ДФ
05.600.182 при Вінницькому національному медичному університеті
ім. М.І. Пирогова, що утворена згідно наказу ректора ЗВО ВНМУ
ім. М.І. Пирогова № 117 від 26 червня 2026 року на підставі рішення
Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова (протокол № 12 від 25 червня 2026
року) з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту
дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22
«Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

1. Ступінь актуальності обраної теми

Дисертаційне дослідження Шулякової М.І. присвячене одній з найбільш актуальних проблем сучасної клінічної психіатрії, а саме підвищенню ефективності лікування непсихотичних психічних розладів у учасників бойових дій шляхом використання психоедукації як інструменту підвищення залученості пацієнтів до лікувального процесу та формування стійкої прихильності до терапії.

Збройні конфлікти сучасності супроводжуються безпрецедентним зростанням поширеності психічних розладів серед військовослужбовців, що зумовлює необхідність пошуку нових доказово обґрунтованих підходів до їх профілактики, лікування та психосоціальної реабілітації.

Участь у бойових діях асоціюється із тривалим впливом комплексу екстремальних стресових чинників, серед яких постійна загроза життю і здоров'ю, втрата побратимів, фізичне виснаження, хронічна депривація сну і відпочинку, відсутність елементарних побутових зручностей, інформаційне

перенавантаження, а також надзвичайно висока відповідальність, пов'язана з необхідністю приймати критично важливі рішення в умовах дефіциту часу та невизначеності

Психіатричні наслідки участі у бойових діях можуть виявлятися протягом тривалого часу, іноді протягом усього життя комбатанта. Результати систематичних оглядів та метааналізів останніх років свідчать про тісний зв'язок участі у бойових діях з депресивними і тривожними розладами, підвищеним суїцидальним ризиком, адиктивною та девіантною поведінкою, психологічною та соціальною дезадаптацією. Дані сучасних досліджень переконливо демонструють, що ранні втручання з метою корекції психіатричних та психосоціальних наслідків психотравмуючого впливу участі у бойових діях є одним із вирішальних факторів попередження порушень психіки, ефективної психологічної адаптації та соціалізації учасників бойових дій. Ветерани є важливою ланкою забезпечення високої воєнної стійкості і швидкої повоєнної відбудови держави, а їх ефективна психологічна та психосоціальна адаптація – є одним з найбільш важливих і актуальних завдань держави і суспільства.

Водночас слід зауважити, що наявні лікувальні та реабілітаційні підходи до відновлення і підтримання психічного здоров'я учасників бойових дій потребують удосконалення з урахуванням особливостей сучасної війни, специфіки психологічних і психопатологічних реакцій в умовах мінливих воєнних дій ХХІ сторіччя, а також з урахуванням накопиченого за період війни українською психіатрією досвіду лікування та реабілітації учасників бойових дій.

Особливо важливим завданням у сучасних умовах є розробка ефективних психосоціальних інтервенцій, здатних підвищувати результативність комплексної терапії та сприяти ефективній психосоціальній реабілітації та адаптації учасників бойових дій. У цьому контексті психоедукація сьогодні розглядається не лише як інформаційний компонент лікування, а як один із доказових інструментів підвищення комплаєнсу,

формування терапевтичного альянсу та покращення довготривалих клінічних результатів.

З огляду на це дисертаційне дослідження Шулякової М.І., присвячене вивченню клініко-психопатологічних особливостей неспсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій в умовах сучасної війни, та розробці на підставі одержаних даних програми психоедукаційних заходів для збільшення ефективності комплексного лікування ветеранів, є своєчасним, актуальним, і має важливе наукове та практичне значення.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки

Дисертаційне дослідження виконано у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова, і є фрагментом науково-дослідної роботи кафедри психіатрії, наркології та психотерапії «Наукове обґрунтування та розробка профілактичних, лікувальних та діагностичних засобів охорони психічного здоров'я» (№ державної реєстрації 0122U002549); строки виконання 2022–2031рр.

Обраний напрямок дослідження відповідає сучасним тенденціям розвитку психіатрії, зокрема науково обґрунтована і розроблена програма психоедукаційних заходів для УБД з неспсихотичними психічними розладами для застосування на всіх етапах надання медичної та психологічної допомоги.

3. Новизна представлених теоретичних та експериментальних результатів проведених здобувачкою досліджень, повнота викладу в опублікованих працях

Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у комплексному вивченні психопатологічних особливостей неспсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій та обґрунтуванні психоедукації як засобу підвищення ефективності їх лікування.

У роботі встановлено особливості структури неспсихотичних психічних розладів у учасників бойових дій, визначено поширеність тривожної, депресивної та посттравматичної симптоматики, а також виявлено основні феноменологічні профілі психопатологічних порушень.

На підставі результатів клініко-психопатологічного та психодіагностичного дослідження визначено взаємозв'язки між показниками тривожності, депресії та посттравматичної симптоматики, що дозволило поглибити сучасні уявлення про механізми психічної дезадаптації учасників бойових дій.

Обґрунтовано структуру та зміст психоедукаційної програми, спрямованої на підвищення ефективності комплексного лікування неспсихотичних психічних розладів. Доведено позитивний вплив психоедукаційних заходів на динаміку психопатологічної симптоматики, рівень тривожності та депресивних проявів у досліджуваного контингенту.

Основні результати дисертаційного дослідження достатньою мірою висвітлені у наукових публікаціях здобувачки, опублікованих у фахових наукових виданнях, та оприлюднені на науково-практичних конференціях міжнародного і загальнодержавного рівня. Публікації відповідають змісту дисертаційного дослідження та відображають його основні наукові положення і результати. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 8 наукових робіт, у тому числі 3 статті у фаховому виданні категорії «Б», включеному до переліку МОН України, та 5 тез у матеріалах наукових конференцій і форумів загальнодержавного та міжнародного рівня. Результати дослідження обговорені на 5 наукових та науково-практичних конференціях.

4. Наукова обґрунтованість та відповідність темі дисертації отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, наведені в дисертаційній роботі, є достатньо обґрунтованими та логічно впливають із результатів проведеного дослідження.

Виконанню емпіричного дослідження передував ретельний аналіз наукових джерел за темою дисертації, проведений здобувачкою, що дало можливість визначити основні проблеми, що потребують вирішення і окреслити напрямки власного дослідження.

Для досягнення поставленої мети авторкою використано комплекс клініко-психопатологічних, психодіагностичних та статистичних методів дослідження, адекватних меті та завданням дослідження. Вибірка дослідження є кількісно та якісно репрезентативною і забезпечує належну достовірність результатів. Наукові результати і висновки дисертації ґрунтуються на результатах комплексного клініко-психопатологічного та психодіагностичного обстеження 410 учасників бойових дій, що є достатнім для необхідної достовірності одержаних даних. Психодіагностичні методики, використані у дослідженні, є валідними, надійними і широко використовуються у наукових дослідженнях і психіатричній практиці. Дисертанткою забезпечено належну послідовність етапів наукового дослідження. Статистичний аналіз виконано з використанням сучасних методів, що дало можливість підтвердити виявлені у дослідженні закономірності відповідно до вимог доказовості у наукових дослідженнях. Висновки дисертаційного дослідження повністю обґрунтовані наведеними у тексті дисертації даними, стисло окреслюють усі принципові наукові результати і логічно впливають з них, є аргументованими і вичерпними.

Наукові результати дисертаційного дослідження не викликають сумнівів, оскільки ґрунтуються на достатній репрезентативності вибірки, використанні методологічно вірних підходів до організації дослідження, застосуванню валідних і надійних психодіагностичних методик, належній статистико-математичній обробці даних та грамотному представленні їх у табличному, графічному і текстовому вигляді в дисертації. Отримані

результати, положення і висновки дисертації є науково обґрунтованими і повністю відповідають поставленій меті і завданням дослідження.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності

Дисертаційна робота свідчить про належний рівень володіння здобувачкою сучасною методологією наукових досліджень у галузі медицини.

Відповідно до теми дисертаційного дослідження авторкою самостійно визначено його мету і завдання, проведено аналіз наукової літератури, розроблено дизайн та методологію дослідження, здійснено відбір та клініко-психологічне обстеження учасників бойових дій, проведено клініко-психопатологічний аналіз та статистичну обробку отриманих даних, а також здійснено опис, табличне і графічне представлення результатів дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження визначені вірно. Наведені дані щодо наукової новизни і практичної значущості результатів дисертаційного дослідження обґрунтовані змістом дисертації та відповідають її науковим результатам. Основні наукові положення, які виносяться на захист, повністю підтверджені наведеними у дисертації даними та результатами їх аналізу, викладені у тексті дисертації чітко, послідовно, логічно та грамотно.

Методологія дослідження, обрана авторкою, обґрунтована метою і завданням дослідження, і дозволяє повністю розкрити їх. У дослідженні дотримана належна послідовність наукового пошуку, обрані авторкою методи аналізу і презентації результатів адекватні характеру даних, є сучасними, і дозволяють забезпечити належний рівень доказовості положень, які виносяться на захист.

Рівень виконання наукового завдання дисертаційного дослідження є високим. Аналіз тексту дисертації свідчить, що мета дослідження здобувачкою досягнута, а завдання дослідження повністю виконані. Реалізовані авторкою якісний науковий пошук і аналіз літературних джерел,

вірно обрана методологія дослідження, достатня кількісна та якісна репрезентативність вибірки, правильне проведення клініко-психодіагностичного обстеження, адекватна статистико-математична обробка одержаних даних, ґрунтовний аналіз результатів і грамотний опис і представлення даних дослідження у табличній, графічній та текстовій формах свідчать про високий рівень самостійності здобувачки при виконанні наукового дослідження та достатній рівень оволодіння нею методологією наукової діяльності.

6. Теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Теоретичне значення дисертаційної роботи полягає у розширенні та поглибленні сучасних наукових уявлень про структуру і клініко-психопатологічну феноменологію неспсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій, у представленій авторкою комплексній характеристиці психоемоційної сфери учасників бойових дій з неспсихотичними психічними розладами в процесі використання психоедукаційних технік та оцінці взаємозв'язку стану афективної сфери, постстресового реагування, психофункціонального стану і когнітивного реагування в генезі психопатологічних проявів у даного контингенту пацієнтів, визначенні предикторів психопатологічних порушень в учасників бойових дій з неспсихотичними психічними розладами та визначенні шляхів підвищення ефективності лікувальних заходів на підставі комплексної оцінки взаємного впливу характеристик афективного реагування, когнітивного функціонування та психофункціонального стану, а також у розробленій авторкою на підставі даних дослідження програмі психоедукаційних заходів для підвищення ефективності комплексного лікування учасників бойових дій з неспсихотичними психічними розладами, ефективність якої доведена відповідно до принципів доказовості у наукових дослідженнях.

У дисертаційному дослідженні дістали подальшого розвитку наукові уявлення про механізми впливу психоедукації на когнітивні, емоційні та поведінкові компоненти психічного стану та до оцінки ефективності психотерапевтичних втручань в учасників бойових дій з непсихотичними психічними розладами.

За результатами дисертаційного дослідження удосконалено сучасні підходи до психотерапевтичної допомоги учасникам бойових дій шляхом інтеграції психоедукаційних компонентів у комплексну систему лікування.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає у розробці та апробації структурованої психоедукаційної програми, спрямованої на підвищення ефективності лікування непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій.

Результати дисертаційного дослідження використовуються у практиці фахівців лікувально-реабілітаційних установ для ветеранів війни Вінницької та Хмельницької області, а також у навчальному процесі підготовки здобувачів вищої медичної освіти Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова та Херсонського державного університету, що підтверджено відповідними актами впровадження.

7. Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому

Дисертаційна робота Шулякової М.І. є завершеним самостійним науковим дослідженням, виконаним на належному науково-методичному рівні.

Робота виконана відповідно до загальноприйнятих вимог до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії та характеризується логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу й завершеністю.

Дисертація написана українською мовою і викладена на 253 сторінках друкованого тексту, з яких 183 сторінки основного тексту. Дисертація проілюстрована 23 таблицями і 45 рисунками, що є достатнім для наочного

представлення результатів дослідження. Структурно дисертація складається із вступу, аналітичного огляду літератури, загальної характеристики обстежених пацієнтів і методів дослідження, трьох розділів власних емпіричних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Текст дисертації написаний науковою мовою, грамотно, логічно, з використанням адекватних формулювань.

Вступ дисертації містить дані щодо обґрунтування актуальності теми дослідження та зв'язку його з науково-дослідницькими програмами університету. Мета та завдання дослідження сформульовані чітко, у відповідності до теми дисертаційної роботи, характеристики об'єкта, предмета та методів дослідження наведені правильно і відповідають меті і завданням дослідження. У вступі також наведено дані щодо наукової новизни та практичного значення отриманих результатів, особистого внеску здобувачки, інформація про апробацію результатів дисертаційного дослідження на загальнодержавних і міжнародних науково-практичних конференціях, а також дані щодо впровадження результатів роботи у практичну діяльність закладів охорони здоров'я та у навчальний процес закладів вищої освіти. Вступ оформлений логічно, послідовно, і містить всю необхідну загальну інформацію про дисертаційну роботу.

В аналітичному огляді літератури (розділ 1) авторкою представлений аналіз сучасних наукових джерел, присвячених проблемі психоемоційних порушень в учасників бойових дій, а також щодо значення психоедукації у комплексному лікуванні ветеранів. Аналітичний огляд літератури достатньою мірою розкриває сучасний стан проблеми, якій присвячене дисертаційне дослідження, ґрунтується на достатній кількості літературних джерел і дозволяє зробити висновок про високий рівень володіння дисертанткою методологією аналізу наукової літератури. Грамотно проведений аналіз сучасної наукової літератури дозволив авторці окреслити коло невирішених питань і обґрунтувати актуальність власного дисертаційного дослідження.

У другому розділі наведена загальна характеристика обстежених пацієнтів і методів дослідження, дизайн дослідження, його етапи, зазначено критерії включення та не включення пацієнтів у дослідження, наведено інформацію про клінічні бази, на яких проводилося дослідження, а також соціально-демографічну характеристику учасників бойових дій, залучених до дослідження. У цьому розділі наведено детальну інформацію про комплексне клініко-психопатологічне і психодіагностичне обстеження, охарактеризовано його методологію, надано опис методик, використаних у дослідженні, та методів статистико-математичного аналізу даних. Психодіагностичний інструментарій дослідження складався з сучасних валідних і надійних методик, що дали можливість порівняльної оцінки тривожної, депресивної та посттравматичної симптоматики, психофункціонального стану та когнітивного функціонування пацієнтів.

Дослідження відповідає принципам біомедичної етики і міжнародним етичним стандартам проведення біомедичних досліджень. Протоколи дослідження були схвалені Комітетом з біоетики Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова (протоколи № 7 від 01.11.2023 року та № 5 від 07.04.2026 року).

Третій розділ дисертації містить дані щодо нозологічної структури і психопатологічної характеристики непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій на сучасному етапі. У цьому розділі авторкою наведені дані щодо комплексного аналізу даних клініко-психопатологічного та психодіагностичного дослідження. Дисертанткою встановлено, що на сучасному етапі у структурі психопатологічних порушень в учасників бойових дій домінують невротичні, пов'язані зі стресом та соматоформні розлади при значній питомій вазі органічних психічних розладів та афективних розладів. Авторкою виявлено значну поширеність коморбідних станів з переважанням поєднання посттравматичного стресового розладу з тривожними та депресивними розладами, що свідчить про складний багатокomпонентний характер психічної патології в учасників бойових дій. У даному розділі також

наведено синдромологічну характеристику непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій, яка була представлена переважанням тривожного, депресивного, астеничного, посттравматичного синдромів та когнітивних порушень. У третьому розділі також охарактеризовано стан когнітивного функціонування, психофункціональних особливостей, особистісної, ситуативної та загальної психічної тривожності, депресивної симптоматики та посттравматичних порушень. Застосований дисертанткою кластерний аналіз дозволив виділити і описати феноменологічні профілі психічних порушень і виявити неоднорідність клінічних проявів посттравматичної симптоматики в учасників бойових дій. Використання сучасних методів кореляційного, факторного, кластерного та регресійного аналізу дало можливість виявити актуальні взаємозв'язки між показниками тривожності, депресії, психофункціонального стану й когнітивного функціонування і визначити предиктори розвитку психопатологічних порушень в учасників бойових дій. Виявлені закономірності дали можливість авторці запропонувати комплексну модель психопатологічного реагування при непсихотичних психічних розладах в учасників бойових дій, що є науковим підґрунтям для розробки авторської психоедукаційної програми, спрямованої на підвищення ефективності комплексного лікування та психосоціальної реабілітації учасників бойових дій з непсихотичними психічними розладами.

У четвертому розділі дисертанткою наведено наукове обґрунтування і дані щодо структури, змісту та організаційних засад авторської психоедукаційної програми, спрямованої на підвищення ефективності комплексного лікування учасників бойових дій з непсихотичними психічними розладами. У цьому розділі здобувачкою, ґрунтуючись на положеннях біопсихосоціальної моделі психічних розладів, сучасних підходах до психосоціальної реабілітації та концепції активної участі пацієнта у лікувальному процесі, обґрунтовано концептуальні засади психоедукації як складової комплексної психолого-психіатричної допомоги, визначено її мету, завдання, принципи реалізації та основні механізми терапевтичного впливу.

Авторкою наведено детальні дані щодо структури психоедукаційної програми, що включає інформаційно-освітній, мотиваційно-психокорекційний та адаптаційно-реабілітаційний модулі, визначено їх змістове наповнення, послідовність застосування, тематичне спрямування, форми роботи та організаційні особливості реалізації. Розділ викладений структуровано, послідовно, логічно, і забезпечує наукове та методологічне підґрунтя для застосування авторської психоедукаційної програми як засобу підвищення ефективності лікування непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій.

У п'ятому розділі дисертанткою наведено результати оцінки ефективності розробленої психоедукаційної програми відповідно до вимог доказовості в наукових дослідженнях. Оцінку ефективності здійснено шляхом порівняльного аналізу клініко-психопатологічних даних і результатів психодіагностичного обстеження у динаміці лікування в групі втручання і в контрольній групі. За результатами аналізу було встановлено статистично значуще зменшення частоти тривожної, депресивної та посттравматичної симптоматики, порушень сну, емоційного виснаження та когнітивних проявів у пацієнтів, які пройшли авторський курс психоедукації, що свідчить про позитивний вплив психоедукаційних заходів на психоемоційний стан учасників бойових дій з непсихотичними психічними розладами. Наведені у цьому розділі дані підтверджують ефективність запропонованої психоедукаційної програми як складової комплексного лікування непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій, щодо редукції психопатологічної симптоматики, поліпшення психоемоційного стану, збільшення адаптаційних можливостей та покращення прихильності до лікування.

Аналіз та узагальнення результатів дослідження, наведені у відповідному розділі, узагальнюють результати вивчення нозологічної та синдромологічної структури непсихотичних психічних розладів і особливостей психоемоційного стану учасників бойових дій, а також

принципи організації, реалізації та оцінки ефективності запропонованої психоедукаційної програми. Цей розділ логічно завершує дисертаційне дослідження, узагальнює отримані результати та підтверджує доцільність використання психоедукації як складової підвищення ефективності комплексного лікування непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій.

Висновки дисертації повністю відповідають результатам, наведеним в основному тексті.

Список літератури є достатньо об'ємним, складається з 285 наукових джерел, з яких 66 кирилицею та 219 латиницею, і містить сучасні наукові джерела за темою дисертаційного дослідження.

У додатках дисертаційної роботи наведений перелік наукових публікацій, у яких висвітлено основні наукові результати дисертаційного дослідження, а також відомості про оприлюднення його результатів на наукових форумах і конференціях. У додатках також представлено акти, які підтверджують впровадження результатів дисертаційного дослідження у практику закладів охорони здоров'я та у навчальний процес медичних закладів вищої освіти.

8. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці

Результати дисертаційного дослідження доцільно використовувати у практичній діяльності закладів охорони здоров'я усіх форм власності (включаючи заклади Міністерства оборони України, Міністерства внутрішніх справ та Служби безпеки України), які надають психолого-психіатричну лікувальну та реабілітаційну допомогу учасникам бойових дій, центрів психічного (ментального) здоров'я, психологічних та соціальних служб, які надають психологічні послуги ветеранам, а також у практиці лікарів-психіатрів, лікарів-психологів, клінічних і практичних психологів, сімейних

лікарів. Запропоновані психоедукаційні підходи можуть бути використані для удосконалення психопрофілактичної, консультативної, психокорекційної та реабілітаційної допомоги учасникам бойових дій, підвищення мотивації до звернення за психолого-психіатричною допомогою, прихильності лікуванню та формування адаптивних копінг-стратегій.

Запропонована психоедукаційна програма може бути впроваджена в структуру комплексного лікування та реабілітації осіб з непсихотичними психічними розладами, які є внутрішньо переміщеними особами, постраждалими від збройної агресії тощо з метою зниження виразності тривожної, депресивної та посттравматичної симптоматики, покращення прихильності до лікування та підвищення адаптаційних можливостей пацієнтів.

Практичні рекомендації, сформульовані у дисертації, можуть бути впроваджені у навчальний та навчально-методичний процес закладів вищої медичної освіти при підготовці лікарів, лікарів-психологів, клінічних і практичних психологів, психотерапевтів та інших фахівців у сфері психічного здоров'я на додипломному і післядипломному рівнях.

9. Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувачки

Дисертаційна робота виконана на високому науковому рівні, характеризується актуальністю, методологічною обґрунтованістю, якісним виконанням, науковою новизною і практичною спрямованістю.

Загальна оцінка дисертаційної роботи – позитивна.

Із зауважень до змісту роботи можна зазначити відносно нетривалий період спостереження за пацієнтами після проведеної психоедукаційної програми, а також обмежений опис організаційних та ресурсних обмежень запропонованої програми. Також доцільним було б провести гендерну та вікову стратифікацію обстежених пацієнтів, врахувати тривалість

перебування у зоні бойових дій та особливості бойової травми. У дисертаційній роботі також наявні окремі стилістичні неточності та описки.

Водночас необхідно наголосити, що ці зауваження не зменшують наукової та практичної цінності, і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи. У рамках наукової дискусії прошу дисертантку надати відповіді на наступні запитання:

1. Які саме компоненти психоедукаційної програми, на думку авторки, мали найбільший вплив на редукцію тривожної та депресивної симптоматики в учасників бойових дій?

2. Чим запропонована психоедукаційна програма принципово відрізняється від традиційних психоосвітніх заходів, які використовуються в практиці психіатричної допомоги?

3. Яким чином виявлені феноменологічні профілі психопатологічних порушень можуть впливати на індивідуалізацію лікувально-реабілітаційних заходів у майбутньому?

10. Відсутність порушень академічної доброчесності

Під час аналізу дисертаційної роботи та наукових публікацій здобувачки ознак академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації результатів дослідження чи інших порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дисертаційне дослідження виконане з дотриманням принципів академічної доброчесності та вимог чинного законодавства України.

11. Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Шулякової Марії Іванівни на тему «Психоедукація у підвищенні ефективності лікування неспсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій» є завершеним самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому отримано нові науково обґрунтовані результати, що

мають теоретичне та практичне значення для медицини, зокрема, для психіатрії.

У дисертації наведено вирішення актуального завдання психіатрії, що полягає у підвищенні ефективності лікування непсихотичних психічних розладів в учасників бойових дій шляхом застосування психоедукації як інструменту залученості і підвищення прихильності до терапії.

Отримані результати є достовірними, методологічно обґрунтованими, базуються на використанні адекватних діагностичних підходів, валідних психодіагностичних інструментів і сучасних методів статистико-математичного аналізу. Дисертаційне дослідження характеризується внутрішньою узгодженістю, послідовністю та завершеністю, правильністю інтерпретації результатів та висновків. Одержані здобувачкою наукові результати відповідають меті і завданням дисертаційного дослідження. Наведені у роботі висновки та практичні рекомендації обґрунтовані результатами дослідження, є практично орієнтованими і придатні до використання у практиці охорони здоров'я та освітньому процесі.

Наукові положення, результати та висновки дисертації достатньою мірою висвітлені у наукових публікаціях у виданнях, в яких дозволено публікувати результати дисертаційних досліджень.

Дисертація оформлена відповідно до чинних вимог.

За актуальністю теми, науковою новизною, методичним рівнем виконання, обґрунтованістю наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, повнотою викладення результатів у наукових публікаціях дисертаційна робота повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами, внесеними постановами Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341, від 19 травня 2023 року № 502 та від 3 травня 2024 року № 507), і оформлена у відповідності до наказу

Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

Марія ШУЛЯКОВА має необхідний рівень наукової кваліфікації і заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ
завідувач кафедри психіатрії,
наркології та медичної психології
Дніпровського державного
медичного університету
МОЗ України
доктор медичних наук, професор

Вікторія ОГОРЕНКО